Schriftelijke inbreng Milieucentrum Utrecht tbv RiB 'Netwerken voor groen', 21 maart 2023

Het Milieucentrum Utrecht is samen met Utrecht Natuurlijk initiatiefnemer van BuurtNatuur030 en wij zijn blij dat BN030 tot bloei komt! Voordat ik inga op de agenderende vragen wil ik eerst even een stap terugzetten om het ruimere speelveld te overzien.

De klimaatverandering stelt Utrecht voor grote opgaven. Zowel op het gebied van energietransitie en op het gebied van klimaatadaptatie. Het is een opgave vergelijkbaar met de stadsvernieuwing in de jaren '80. Toen werden eerst de huizen opgeknapt, waarna vanuit de bewoners de sterke wens opkwam om ook wat aan de woonomgeving en de inrichting van de straten te doen met plantenbakkencommissies en de eerste zelfbeheerinitiatieven tot gevolg. Successen van die stadsvernieuwing straalden af op de hele stad en legden de basis voor de groei en bloei van de stad in de jaren daarna. Een belangrijke rol in de stadsvernieuwing speelden opbouwwerkers, actieve buurtcomités en een toegespitste gemeente organisatie (TO) die de kiem legde voor de latere (en helaas inmiddels weer meer en meer uitgeklede) wijkbureaus. Van die participatie-infrastructuur is weinig meer over. Opbouwwerkers werden sociaal makelaars met voornamelijk een taak op het gebied van ondersteuning van initiatieven op sociaal vlak. Heel belangrijk werk, maar wanneer wij werkelijk in pakweg 2040 een klimaatneutraal Utrecht met een rijke biodiversiteit in de stad willen bereiken dan is er ook iets anders nodig, ondersteuning van initiatieven in de fysieke leefomgeving. De gemeente kan dat niet alleen. En een sturende rol van de gemeente in zowel inhoud als proces blijkt in de praktijk best ingewikkeld en wekt soms ook wantrouwen op bij bewoners. Veel bewoners zouden liever vandaag dan morgen aan de slag willen, maar hoe? Wie kan hen helpen? En veel bewoners hebben nog niet het flauwste idee wat de opgave voor de komende 10/20 jaar voor hen gaat betekenen.

Natuurlijk zijn de jaren '20 de jaren '80 niet. De stencils en buurtkrantjes zijn vervangen door een internet en sociale media. De samenleving is meer geïndividualiseerd. Juist dat betekent dat gezamenlijke initiatieven van bewoners niet vanzelfsprekend zijn. Ondertussen is de transitieopgave best vergelijkbaar met die in de jaren '80 en wellicht kan ook nu zowel op het sociale vlak als in de fysieke leefomgeving bewonersondersteuning door niet direct aan de overheid gebonden partijen processen in beweging zetten die veel trager en moeizamer zouden gebeuren als de gemeente hier allemaal mensen voor moet inzetten. Leg het initiatief meer bij bewoners en hun eigen wensen en belangen en je zult zien hoe graag mensen zelf dingen tot stand kunnen brengen als ze maar goed praktisch worden geholpen, niet teveel te maken krijgen met ambtelijke rompslomp en van de juiste informatie worden voorzien. In dit kader brengen wij nogmaals het gezamenlijk aanbod van Energie U en het Milieucentrum onder de aandacht.

BuurtNatuur 030 groeit en bloeit, en het netwerk kan nog veel verder uitbreiden. Wij vragen u om zekerheid en garantie van continuïteit, ook om gemotiveerde en talentvolle mensen te blijven binden. Een uitdaging is daarnaast om ook in wijken als Kanaleneiland en Overvecht de kracht van zelforganisatie te versterken. Ik denk dat samenwerking door alle hokjes heen (waaronder ook fysiek/sociaal) daarin belangrijk is. Daarbij is het belangrijk dat organisaties over hun eigen schaduw heen durven te stappen. En daarvoor is het belangrijk dat zij kunnen vertrouwen op een gemeente die ruimte geeft voor initiatieven van onderop en de bereidheid tot samenwerking beloont.

Tegelijkertijd is belangrijk is gemeente zich als open, prettig samenwerkend en meedenkend counterpart van die initiatieven manifesteert. Benaderbare mensen op wijkniveau zijn wellicht belangrijker dan een centraal loket. Zorg op het meer centrale niveau voor optimale gemeentelijke informatie en communicatie over hoe gemeente en actieve organisaties initiatieven faciliteren en bewoners een handelingsperspectief kunnen bieden.

Voorzitter Milieucentrum Utrecht

17 maart 2023